Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

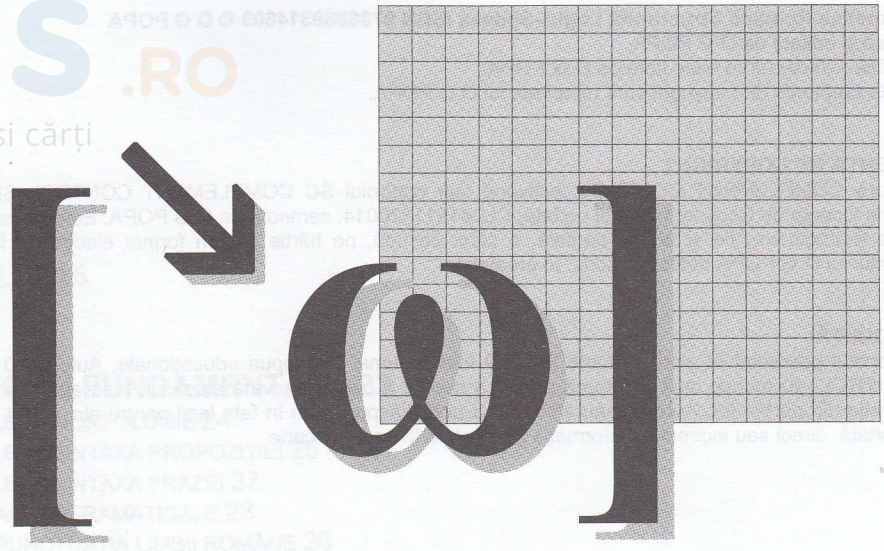

GRAMATICA ROMÂNĂ STRUCTURATĂ LOGIC – SINTAXA

DE

O G POPA

EDIȚIA ÎNTÂI
[ED1RV15RO_0812]

Editura
Complement Control
http://www.corollarytheorems.com

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CUPRINSUL

CUPRINSUL 5
SCURT ISTORIC 11
CUVÂNTUL AUTORULUI 15
CUVÂNT ÎNAINTE 18
ABREVIERI 21
INTRODUCERE: PRINCIPII FUNDAMENTALE 23
I1: PRINCIPII FUNDAMENTALE ÎN MORFOLOGIE 24
I2: PRINCIPII FUNDAMENTALE ÎN SINTAXA PROPOZIȚIEI 25
I3: PRINCIPII FUNDAMENTALE ÎN SINTAXA FRAZEI 27
I4: SCOPUL PRACTIC AL ANALIZEI GRAMATICALE 28
I5: PRINCIPII GENERALE ÎN PUNCTUAȚIA LIMBII ROMÂNE 28

PARTEA A III-A: SINTAXA PROPOZIȚIEI

SP1: SINTAXA PROPOZIȚIEI 33
SP1.1 FUNCȚII, RELAȚII, ŞI ELEMENTE SINTACTICE 35
SP1.2 MODELUL SINTACTIC RELAȚIONAL LOGIC 37
SP1.3 CLASIFICAREA PROPOZIȚIILOR 38
SP1.4 PROPOZIȚII ANALIZABILE ŞI NEANALIZABILE 41
SP1.5 PROPOZIȚII LACONICE ŞI DESFĂŞURATE 44
SP1.6 PROPOZIȚII ELIPTICE 46

SP2: SUBIECTUL 47
SP2.1 EXPRIMAREA SUBIECTULUI 49
SP2.2 ECHIVALENTUL MORFOLOGIC AL SUBIECTULUI 53
SP2.3 SUBIECTUL DUBLU 56
SP2.4 SUBIECTUL ELIPTIC 57
SP2.5 SUBIECTUL GRAMATICAL ŞI SUBIECTUL LOGIC 59
SP2.6 POZIȚIA SUBIECTULUI RAPORATĂ LA PREDICAT 61

SP3: PREDICATUL 62
SP3.1 PREDICATUL VERBAL 65
SP3.2 PREDICATUL NOMINAL CU VERBE DE PREDICAȚIE INCOMPLETĂ 66
SP3.3 PREDICATUL COPULATIV ŞI COMPLEMENTUL SUBIECTIV 69
SP3.4 INTERPRETAREA „COMPLEMENTUL PREDICATIV AL OBIECTULUI" 74
SP3.5 INTERPRETAREA „PREDICATIVUL SUPLIMENTAR" 75
SP3.6 COMPLEMENTUL OBIECTIV 76
SP3.7 UTILIZAREA PREDICATULUI 78
SP3.8 ADJECTIVE PREDICATIVE 81

SP4: ACORDUL SUBIECTULUI CU PREDICATUL 83
SP4.1 ACORDUL SUBIECTULUI SIMPLU CU PREDICATUL 84
SP4.2 ACORDUL SUBIECTULUI COMPUS CU PREDICATUL 88

SP5: ATRIBUTUL 92
SP5.1 UTILIZAREA ATRIBUTULUI ÎN MORFOLOGIE 95
SP5.2 ATRIBUTUL COMUN 101
SP5.3 COMPLEMENTUL SUBIECTIV 103
SP5.4 COMPLEMENTUL OBIECTIV 106
SP5.5 APOZIȚIA ATRIBUTIV-SUBSTANTIVALĂ 108
SP5.6 POZIȚIONAREA ATRIBUTELOR 111

SP6: OBIECTUL 116
SP6.1 OBIECTUL DIRECT 118
SP6.2 OBIECTUL DIRECT APOZITIV 121
SP6.3 OBIECTUL INDIRECT 123
SP6.4 OBIECTUL INDIRECT APOZITIV 126
SP6.5 OBIECTUL PREPOZIȚIONAL 128
SP6.6 INTERPRETĂRI DIVERSE ALE OBIECTULUI SINTACTIC 132
SP6.6.1 „COMPLEMENTUL SECUNDAR" 133
SP6.6.2 „COMPLEMENTUL DE AGENT" 135
SP6.6.3 „COMPLEMENTUL POSESIV" 138
SP6.6.4 „COMPLEMENTUL COMPARATIV" 139
SP6.7 POZIȚIONAREA OBIECTELOR 141

SP7: CIRCUMSTANȚIALUL 143
SP7.1 CIRCUMSTANȚIALUL DE TIMP 148
SP7.2 CIRCUMSTANȚIALUL DE LOC 151
SP7.3 CIRCUMSTANȚIALUL DE EVOLUȚIE (DE CAUZĂ/SCOP) 153
SP7.4 CIRCUMSTANȚIALUL DE MOD 155
SP7.4.1 CIRCUMSTANȚIALUL COMPARATIV 157
SP7.4.2 CIRCUMSTANȚIALUL CONDIȚIONAL 160
SP7.4.3 CIRCUMSTANȚIALUL CONCESIV 162
SP7.4.4 INTERPRETĂRI DIVERSE ALE CIRCUMSTANȚIALULUI DE MOD 164
SP7.4.4.1 CIRCUMSTANȚIALUL CONSECUTIV 165
SP7.4.4.2 CIRCUMSTANȚIALUL CUMULATIV 167
SP7.4.4.3 CIRCUMSTANȚIALUL OPOZIȚIONAL 169
SP7.4.4.4 CIRCUMSTANȚIALUL DE EXCEPȚIE 172
SP7.4.4.5 CIRCUMSTANȚIALUL DE RELAȚIE 174
SP7.4.4.6 CIRCUMSTANȚIALUL SOCIATIV 176
SP7.4.4.7 CIRCUMSTANȚIALUL CANTITATIV 178
SP7.4.4.8 CIRCUMSTANȚIALUL INSTRUMENTAL 181
SP7.4.4.9 CIRCUMSTANȚIALUL DE MODALITATE 184

SP8: STRUCTURA PROPOZIȚIEI SINTACTICE 187

PARTEA A IV-A: SINTAXA FRAZEI

SINTAXA FRAZEI 191

SF1: RELAȚII DE COORDONARE 197
SF1.1 RELAȚII COPULATIVE / CUMULATIVE 198
SF1.2 RELAȚII DISJUNCTIVE 200
SF1.3 RELAȚII ADVERSATIVE 201
SF1.4 RELAȚII CONCLUZIVE 202
SF1.5 RELAȚII EXPLICATIVE 203

SF2: RELAȚII DE SUBORDONARE 204
SF2.1 ANALOGIA MORFOLOGICĂ 205
SF2.1.1 SUBORDONATE SUBSTANTIVALE 208
SF2.1.2 SUBORDONATE ADJECTIVALE 211
SF2.1.3 SUBORDONATE VERBALE 213
SF2.1.4 SUBORDONATE ADVERBIALE 214
SF2.1.4.1 SUBORDONATA ADVERBIALĂ DE TIMP 215
SF2.1.4.2 SUBORDONATA ADVERBIALĂ DE LOC 216
SF2.1.4.3 SUBORDONATA ADVERBIALĂ DE CAUZĂ 217
SF2.1.4.4 SUBORDONATA ADVERBIALĂ DE SCOP 218
SF2.1.4.5 SUBORDONATA ADVERBIALĂ DE REZULTAT SAU CONSECUTIVĂ 219
SF2.1.4.6 SUBORDONATA ADVERBIALĂ DE MOD ŞI COMPARAȚIE 221
SF2.1.4.7 SUBORDONATA ADVERBIALĂ CONCESIVĂ 223
SF2.1.4.8 SUBORDONATA ADVERBIALĂ CONDIȚIONALĂ 224
SF2.1.5 SUBORDONATE RELATIVE 226
SF2.2: ANALOGIA CU SINTAXA PROPOZIȚIEI 232
SF2.2.1 SUBORDONATE SUBIECTIVE 234
SF2.2.2 SUBORDONATE PREDICATIVE 237
SF2.2.3 SUBORDONATE ATRIBUTIVE 239
SF2.2.3.1 SUBORDONATA ATRIBUTIVĂ PROPRIU-ZISĂ / ADJECTIVALĂ 240
SF2.2.3.2 SUBORDONATA ATRIBUTIVĂ SUBSTANTIVALĂ COMPLETIVĂ SUBIECTIV 242
SF2.2.3.3 SUBORDONATA ATRIBUTIVĂ SUBSTANTIVALĂ COMPLETIVĂ OBIECTIV 245
SF2.2.3.4 SUBORDONATA ATRIBUTIVĂ SUBSTANTIVALĂ APOZITIVĂ 246
SF2.2.4 SUBORDONATE OBIECTIVE 247
SF2.2.4.1 SUBORDONATA OBIECTIVĂ DIRECT 248
SF2.2.4.2 SUBORDONATA OBIECTIVĂ INDIRECT 249
SF2.2.4.3 SUBORDONATA OBIECTIVĂ PREPOZIȚIONAL 250
SF2.2.4.4 INTERPRETAREA „SUBORDONATA COMPLETIVĂ DIRECT DUBLĂ" 251
SF2.2.4.5 INTERPRETAREA „SUBORDONATA COMPLETIVĂ DE AGENT" 253
SF2.2.5 SUBORDONATE CIRCUMSTANȚIALE 255
SF2.2.5.1 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP 257
SF2.2.5.2 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC 258
SF2.2.5.3 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ 259
SF2.2.5.4 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP 261
SF2.2.5.5 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE REZULTAT (CONSECUTIVĂ) 263
SF2.2.5.6 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE MOD ŞI COMPARAȚIE 265
SF2.2.5.7 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ CONCESIVĂ 268
SF2.2.5.8 SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ 270
SF2.2.5.9 INTERPRETAREA „SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ CANTITATIVĂ" 272
SF2.2.5.10 INTERPRETAREA „SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ INSTRUMENTALĂ" 274
SF2.2.5.11 INTERPRETAREA „SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ SOCIATIVĂ" 276
SF2.2.5.12 INTERPRETAREA „SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE RELAȚIE" 279
SF2.2.5.13 INTERPRETAREA „SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ OPOZIȚIONALĂ" 281
SF2.2.5.14 INTERPRETAREA „SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ CUMULATIVĂ" 283
SF2.2.5.15 INTERPRETAREA „SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE EXCEPȚIE" 285
SF2.2.5.16 UTILIZAREA SUBORDONATELOR CIRCUMSTANȚIALE ÎN SINTAXA FRAZEI 288

SF3: EXEMPLE DIN ANALIZA FRAZEI 290
SF3.1 ANALIZA FRAZEI SIMPLE 292
SF3.2 ANALIZA FRAZEI DUBLE 294
SF3.3 ANALIZA FRAZEI MULTIPLE 296

SF4: STILUL NARATIV DIRECT ŞI INDIRECT 299
SF4.1 TRANSFORMAREA STILULUI DIRECT ÎN INDIRECT: SCENARII GENERALE 303
SF4.2 EXPRESIA PROPOZIȚIILOR INTEROGATIVE, EXCLAMATIVE, ŞI IMPERATIVE ÎN STILUL INDIRECT 308
SF4.2.1 TRANSFORMAREA PROPOZIȚIILOR INTEROGATIVE LA STILUL INDIRECT 308
SF4.2.2 TRANSFORMAREA PROPOZIȚIILOR EXCLAMATIVE LA STILUL INDIRECT 309
SF4.2.3 TRANSFORMAREA PROPOZIȚIILOR IMPERATIVE LA STILUL INDIRECT 310
SF4.3 UTILIZAREA STILULUI NARATIV DIRECT ŞI INDIRECT 311
SF4.4 NOȚIUNI DE STILISTICĂ 313
SF4.4.1 COMPARAȚIA, ANALOGIA, METAFORA 313

Respect pentru oameni și cărți

SF4.4.2 ALEGORIA, HIPERBOLA, PARABOLA 313
SF4.4.3 PERSONIFICAREA ŞI „STILUL IMPERSONAL" 314
SF4.4.4 EVIDENŢIEREA PRIN ELIPSĂ INTENŢIONATĂ 314
SF4.4.5 ORGANIZAREA COMPOZIŢIEI: ANACOLUTUL 315

SF5: AFIRMAŢII, INTEROGAŢII, NEGAŢII 316
SF5.1 FORMAREA INTEROGAŢIILOR 316
SF5.2 FORMAREA NEGAŢIILOR 319
SF5.3 RĂSPUNSUL SCURT LACONIC 320

PARTEA A V-A: PUNCTUAŢIA

DESPRE PUNCTUAŢIA LIMBII ROMÂNE 325

P1: PPRINCIPII DE BAZĂ ÎN PUNCTUAŢIE 328
P1.1 TITLUL 328
P1.2 PROPOZIŢIA 329
P1.3 FRAZA 329
P1.4 PARAGRAFUL 330

P2: PUNCTUL 332

P3: GHILIMELE 336

P4: VIRGULA 341
P4.1 UTILIZAREA VIRGULEI ÎN FRAZE: COORDONAREA 341
P4.2 UTILIZAREA VIRGULEI ÎN FRAZE: SUBORDONAREA 343
P4.3 UTILIZAREA VIRGULEI ÎN PROPOZIŢII 346
P4.4 IZOLAREA APOZIŢIILOR ŞI A ELEMENTELOR LA VOCATIV 349
P4.5 SEPARAREA ATRIBUTELOR MULTIPLE 350
P4.6 UTILIZAREA VIRGULEI ÎN LISTELE ORIZONTALE 351
P4.7 UTILIZAREA VIRGULEI ÎN LISTELE VERTICALE 353
P4.8 UTILIZAREA VIRGULEI ÎN INTERJECŢII ŞI CONSTRUCŢII ELIPTICE 353
P4.9 UTILIZAREA VIRGULEI PENTRU A INTRODUCE STILUL DIRECT 355
P4.10 GREŞELI MAJORE ÎN UTILIZAREA VIRGULEI 356

P5: PUNCT ŞI VIRGULĂ 359

P6: DOUĂ PUNCTE 361

P7: SEMNUL EXCLAMĂRII ŞI SEMNUL ÎNTREBĂRII 363
P7.1 UTILIZAREA SEMNULUI EXCLAMĂRII 363
P7.2 UTILIZAREA SEMNULUI ÎNTREBĂRII 364

P8: LINIUŢE 366
P8.1 CRATIMA 366
P8.2 UTILIZAREA „LINIUŢEI N" 367
P8.3 UTILIZAREA „LINIUŢEI M" (LINIA DE PAUZĂ) 368
P8.4 LINIA DE DIALOG 371

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

P9: BARA APLECATĂ ÎNAINTE 372

P10: ELIPSA (PUNCTELE DE SUSPENSIE) 374

P11: PARANTEZE 376
P11.1 PARANTEZE ASCUȚITE 376
P11.2 ACOLADE 376
P11.3 PARANTEZE PĂTRATE 377
P11.4 PARANTEZE ROTUNDE 377

P12: APOSTROFUL 379

CUVÂNT DE FINAL 381
BIBLIOGRAFIE 383

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

SP1: SINTAXA PROPOZIȚIEI

Limbile vorbite şi scrise sunt mijloace avansate de comunicare, de care oamenii au nevoie pentru a transmite mesaje complexe. Totuşi, datorită faptului că o limbă este utilizată de foarte multe persoane, ea trebuie structurată logic, considerându-se *forma şi structurile cuvintelor*, precum şi *funcționalitatea lor*. Forma şi structurile cuvintelor sunt analizate de *morfologie*; funcțiile cuvintelor sunt analizate de *sintaxa propoziției*.

> Atenție: sintaxa propoziției studiază numai *funcțiile cuvintelor!* Sintaxa propoziției nu are legături cu morfologia. Raportarea elementelor sintactice la cele morfologice se face numai prin intermediul categoriei cazului.

Unitatea de bază în orice limbă este *cuvântul*; suma tuturor cuvintelor ce aparțin unei limbi formează „*lexicul*". Cuvintele pot lua *forme structurale* diferite, aşa că morfologia le studiază individual—cum a fost prezentat în lucrarea GRSL–M. Totuşi, cuvintele analizate individual, sau local, nu sunt suficiente pentru a se forma, în mod eficient, mesaje ample, dezvoltate, coerente; în consecință, cuvintele lexicului sunt grupate în două structuri logice complexe: *propoziția* şi *fraza*.

Dincolo de morfologie apare sintaxa, ca un instrument avansat de analiză a cuvintelor, şi a gruprilor de cuvinte, considerându-se numai *funcționalitatea lor gramaticală*. Drept rezultat, elementele morfologice şi propozițiile morfologice sunt restructurate, în sintaxa propoziției, în *elemente sintactice* şi *propoziții sintactice*. Setul următor de definiții explică câțiva termeni gramaticali importanți; funcționalitatea lor, precum şi exemple contextuale, sunt prezentate în capitolele următoare.

DEFINIȚIA SP1

*„**Locuțiunea**" este o construcție gramaticală ce grupează câteva cuvinte care lucrează toate împreună ca un singur „**element morfologic/sintactic echivalent**". Locuțiunea nu poate conține un „verb predicativ"; dacă totuşi are unul, atunci locuțiunea devine o propoziție.*

Din punct de vedere morfologic, locuțiunea poate fi un substantiv, adjectiv, numeral, verb, adverb, prepoziție, conjuncție, sau o interjecție. Din punct de vedere sintactic, o locuțiune poate funcționa ca subiect, predicat, atribut, obiect, sau circumstanțial.

*„**Expresia**" este tot o locuțiune, numai că o expresie promovează „un tipar" în baza căruia pot fi construite mai multe (variante de) locuțiuni. „**Expresia idiomatică**" este o formă particulară de expresie ce se foloseşte în mod obişnuit în limba vorbită, şi care are înțelesul elementului morfologic/sintactic echivalent (complet) diferit de înțelesul cuvintelor componente.*

*„**Propoziția**" este un grup logic de cuvinte care transmit, toate împreună, un mesaj „complet" dpdv gramatical (posibil, chiar şi unul „perfect" dpdv lexical). O propoziție conține un subiect şi un predicat, ca un minimum. Totuşi, atât subiectul cât şi predicatul pot fi exprimate, pe rând, în mod implicit.*

*„**Sintaxa**" este ramura gramaticii care stabileşte regulile (logice) funcționale referitoare la îmbinarea „elementelor sintactice" în propoziții, precum şi a „propozițiilor constituente" în fraze.*

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

*„**Elementele sintactice**" (numite și „**părți ale vorbirii**") sunt cuvintele lexicului grupate în baza „funcționalității relaționale". Elementele sintactice există numai în structura propoziției sintactice; în afara cadrului relațional-logic al propoziției sintactice, cuvintele sunt/(pot fi) studiate numai ca elemente morfologice.*

Sintaxa are două părți:
1. sintaxa propoziției
2. sintaxa frazei

*„**Sintaxa propoziției**" analizează funcționalitatea elementelor sintactice în cadrul relațional-logic al propoziției sintactice.*

Acest capitol este mai departe structurat în:
SP1.1 Funcții, relații, și elemente sintactice
SP1.2 Modelul sintactic relațional logic
SP1.3 Clasificarea propozițiilor
SP1.4 Propoziții analizabile și neanalizabile
SP1.5 Propoziții laconice și desfășurate
SP1.6 Propoziții eliptice

Atenție: este posibil ca termenul „*funcționalitate relațională*" să deranjeze, întrucât el „sună" puțin prea complicat (și cam „pretențios"). Un element sintactic are *o funcție sintactică* (de exemplu, de *atribut*, sau de *circumstanțial*). Totuși, trebuie remarcat că toate funcțiile sintactice sunt determinate numai în baza *unei relații între două elemente sintactice* (de exemplu, *subiect-atribut*, sau *predicat-circumstanțial*).

Pentru a se ușura analiza gramaticală, este foarte important ca termenii gramaticali să exprime cât mai clar mecanismul gramatical la care se referă. Astfel a apărut și termenul „*funcționalitate relațională*"; de fapt, termenul complet este „*funcționalitate relațională interdependentă*". Partea „*interdependentă*" este necesară datorită faptului că, într-o propoziție sintactică specifică, cele două elemente sintactice nu pot exista singure (de exemplu, *subiectul* fără elementul său determinant, *atributul*, sau invers, *atributul* fără elementul său determinat, *subiectul*).

Atenție: trebuie menționat că în această parte, *Sintaxa propoziției*, sunt prezentate câteva aspecte—din nefericire—diferite față de norma gramaticală actuală. Totuși, *lucrarea de față nu susține un punct de vedere partizan*: toate aspectele sintactice diferite, care apar în paginile următoare, au fost preluate din *gramatica tradițională* (europeană).

Avantajul net al *gramaticii tradiționale* constă în primul rând în simplitatea ei, precum și în faptul că reușește să explice toate aspectele „neclare" ce abundă prin gramaticile moderne de tip „descriptiv". Mai mult, pentru a se lucra efectiv cu gramatica, în viața de zi cu zi, există o singură opțiune viabilă: *gramatica tradițională clasică*—prezentată în lucrarea de față.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

SP1.1 FUNCȚII, RELAȚII, ȘI ELEMENTE SINTACTICE

Existența „*elementelor sintactice*" este dependentă de *funcțiile* (sau de *relațiile*) *lor sintactice*. Altfel spus, un cuvânt într-o propoziție devine un anumit element sintactic numai dacă el are o funcționalitate specifică.

DEFINIȚIA SP1.1

*„**Elementele sintactice**" (numite și „**părți ale vorbirii**") sunt cuvintele lexicului grupate în baza „**funcționalității sintactice**". Elementele sintactice există numai în structura propoziției sintactice; în afara propoziției sintactice, cuvintele sunt/(pot fi) studiate numai ca elemente morfologice.*

Definiția elementelor sintactice explică un aspect deosebit, specific sintaxei. *În sintaxa propoziției nu mai contează forma cuvântului, sau originea lui* (respectiv, categoria elementului morfologic); *elementele sintactice își capătă statutul considerându-se numai funcționalitatea sintactică ce le caracterizează*. Din această cauză nu pot fi echivalate elementele morfologice cu cele sintactice: în mod practic, nu există legături directe între elementele morfologice (care numesc „forma"), și elementele sintactice (care numesc „funcția"). Totuși, pornind de la elementele sintactice, pot fi identificate elementele morfologice care le corespund, dacă se utilizează categoria gramaticală a cazului.

Atenție: *corespondența sintaxă-morfologie* trebuie explicată puțin. În urma analizei gramaticale se poate întâmpla ca un element sintactic (de exemplu, *subiectul*) să fie identificat ca fiind un corespondent al mai multor elemente morfologice (de exemplu, *substantive, adjective, pronume, verbe nepersonale*).

Analiza gramaticală trebuie să înceapă în sintaxă, pentru a fi apoi finalizată în morfologie. Mai departe, odată ajunsă analiza gramaticală în morfologie, cuvântul identificat ca fiind *subiect* în sintaxă trebuie să fie *un substantiv* în morfologie, indiferent de ceea ce este el în realitate. Astfel, adjectivele, pronumele, sau verbele nepersonale identificate în sintaxă ca fiind subiecte devin, în morfologie, (toate) fie *substantive*, fie *locuțiuni substantivale*—din nou, în ciuda faptului că ele sunt totuși adjective, pronume, verbe nepersonale.

Elementele sintactice au un caracter abstract pronunțat. De exemplu, subiectul în sintaxa propoziției poate fi exprimat de un substantiv/adjectiv/pronume/numeral/(verb impersonal) în morfologie. Toate aceste forme și origini morfologice diferite sunt grupate, în sintaxă, într-un singur element sintactic, *subiectul*; însă, acest lucru este posibil considerându-se numai *funcția* subiectului, nu *forma* sau *originea* lui morfologică—care pot fi deosebit de diverse.

Trebuie remarcat că în sintaxă se lucrează cu elementele sintactice, însă ele sunt numai simple „manifestări" ale *funcțiilor sintactice*—care definesc, în realitate, elementele sintactice. Acum, caracterul abstract al elementelor sintactice nu este foarte dificil de înțeles: *elementele sintactice numesc*, de fapt, *funcționalitatea sintactică*. Totuși, ceea ce pare că nu a fost înțeles, în gramatica normată a limbii române, este următorul aspect: *nu se poate identifica un element sintactic abstract, cu un element morfologic concret.*

Faptul că un element sintactic poate fi însoțit de o prepoziție, sau nu, este cu totul irelevant în sintaxă. Mai

departe, originea morfologică a unui element sintactic nu poate fi un criteriu în determinarea statutului elementului sintactic respectiv. În final, nici poziția elementului sintactic în structura propoziției nu este relevantă, mai ales atunci când se interpune funcționalității sale. Singurul criteriu utilizat în stabilirea statutului unui element sintactic este numai *funcționalitatea sa sintactică*. Toate aceste aspecte prezentate la modul general aici sunt identificate, pe rând, în capitolele următoare.

Sintaxa lucrează cu cinci elemente sintactice grupate, la modul general, în:

A. *principale* (subiectul şi predicatul);

B. *secundare* (atributul, obiectul, circumstanțialul).

În cadrul relațional-logic al propoziției sintactice, *elementele sintactice sunt identificate numai în baza relațiilor/funcțiilor sintactice ce le caracterizează*. Astfel, se disting următoarele categorii de elemente sintactice: *subiect, predicat, atribut, obiect,* şi *circumstanțial*. Diagrama următoare prezintă grafic elementele sintactice, plus primul lor nivel de subclasificare.

DIAGRAMA SP1.1: ELEMENTELE SINTACTICE

ELEMENTE SINTACTICE	***PRINCIPALE***	**SUBIECT**	***GRAMATICAL***
			LOGIC
		PREDICAT	***VERBAL***
			COPULATIV
			NOMINAL
	SECUNDARE	**ATRIBUT**	***COMUN***
			COMPLEMENT SUBIECTIV
			COMPLEMENT OBIECTIV
			APOZIȚIE
		OBIECT	***DIRECT***
			INDIRECT
			PREPOZIȚIONAL
		CIRCUMSTANȚIAL	***DE TIMP***
			DE LOC
			DE EVOLUȚIE (CAUZĂ/SCOP)
			DE MOD

În diagrama SP1.1, *obiectul direct* este marcat cu o nuanță de gri aparte, datorită faptului că el are un statut sintactic special. Cu toate că obiectul este considerat un element sintactic secundar, în anumite condiții (la diateza pasivă a verbului-predicat) obiectul direct devine un element sintactic principal numit „*subiectul logic*". Deocamdată însă nu trebuie anticipat; fiecare element sintactic din diagrama SP1.1 urmează a fi prezentat în detalii, în paginile următoare.